

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра права

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

до навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

П.І.П. студента _____

Мелітополь

Попенко Я.В., Царькова О.В. Робочий зошит до навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн». Мелітополь, 2018. – 92 с.

Робочий зошит до навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» є навчально-методичним виданням для забезпечення викладання навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» для студентів денної та заочно-дистанційної форм навчання спеціальності 081 Право Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, слухачів програми навчання впродовж життя, муніципальних службовців та представників органів державної влади і органів місцевого самоврядування.

Робочий зошит навчальної дисципліни заповнений студентом власноруч впродовж вивчення навчального курсу, дає право користуватись ним при складанні поточних тестових завдань, періодичних модульних контролів, заліків та екзаменів.

Рецензенти:

Очеретяний Володимир Васильович – кандидат історичних наук, доцент кафедри правового регулювання економіки і правознавства Вінницького навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного економічного університету

Ніколіна Інна Іванівна – кандидат історичних наук, доцент, заступник декана з навчальної роботи факультету історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Програма навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» розроблена науково-педагогічними працівниками кафедри права та затверджена на засіданні кафедри права (протокол №__ від червня 2018 р.)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Програма навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн».....	7
Теми та завдання до лекцій з дисципліни.....	14
Лекція № 1. «Історія держави і права зарубіжних країн» як наука та історико-правова дисципліна.....	14
Лекція № 2. Історія держави і права країн Стародавнього Сходу.....	17
Лекція № 3. Історія держави і права Стародавнього Риму.....	20
Лекція № 4. Загальна характеристика феодалізму. Держава і право Візантійської імперії.....	23
Лекція № 5. Історія держави і права феодальної Франції.....	26
Лекція № 6. Історія держави і права феодальної Англії.....	29
Лекція № 7. Історія держави і права Нового часу: загальна характеристика періоду.....	32
Лекція № 8. Виникнення та розвиток буржуазної держави та права в Англії.	35
Лекція № 9. Виникнення і розвиток держави та права США.....	38
Лекція № 10. Історія держави і права Новітнього часу: загальна характеристика періоду.....	41
Лекція № 11. Історія держави і права новітньої Великобританії.....	44
Лекція № 12. Історія держави і права США новітнього періоду.....	47
Теми та завдання до семінарських занять з дисципліни.....	50
Семінарське заняття № 1. Рабовласницька держава і право.....	50
Семінарське заняття № 2. Держава і право Стародавньої Греції. Афіньська держава та право.....	51
Семінарське заняття № 3. Історія держави і права Стародавньої Спарти.....	52
Семінарське заняття № 4. Історія держави і права франків та англосаксів.....	53
Семінарське заняття № 5. Історія держави і права феодальної Німеччини.....	54
Семінарське заняття № 6. Історія держави і права Арабського Халіфату.....	55
Семінарське заняття № 7. Утворення та розвиток буржуазної держави і права у Франції.....	56

Семінарське заняття № 8. Виникнення та розвиток буржуазної Німеччини. Об'єднання Німеччини.	57
Семінарське заняття № 9. Історія держави і права Німеччини новітнього часу.....	58
Семінарське заняття № 10. Історія держави і права новітньої Франції.	59
Семінарське заняття № 11. Історія держави і права країн Азії новітнього періоду.....	60
Семінарське заняття № 12. Виникнення та розвиток незалежних держав у Центрально-Східній Європі.....	61
Теми та завдання для самостійного опрацювання навчального матеріалу дисципліни.....	62
Тема 1. Історія держави і права давньоєврейської держави.....	62
Тема 2. Феодальна держава і право у країнах Сходу.	63
Тема 3. Феодальна держава і право у країнах Сходу.	64
Тема 4. Історія держави і права буржуазних держав Азії.	65
Тема 5. Історія держави і права буржуазних держав Азії.	66
Тема 6. Історія держави і права країн Латинської Америки.	67
Тема 7. Історія держави і права країн Латинської Америки.	68
Тема 8. Історія держави і права Латинської Америки новітнього часу.	69
Тема 9. Історія держави і права Латинської Америки новітнього часу.	70
Тема 10. Виникнення та розвиток незалежних держав у Центрально-Східній Європі. (Історія держави і права Угорщини новітнього періоду). ...	71
Тема 11. Виникнення та розвиток незалежних держав у Центрально-Східній Європі. (Історія держави і права Румунії новітнього періоду).	72
Тема 12. Виникнення та розвиток незалежних держав у Центрально-Східній Європі. (Історія держави і права Болгарії новітнього періоду).	73
Теми курсових робіт	74
Перелік питань, винесених для складання екзамену з дисципліни.....	75
Література з дисципліни	77

ВСТУП

Для побудови демократичної, суверенної, правової та соціальної держави необхідні висококваліфіковані спеціалісти, які повинні відповідати професійним вимогам юриста. У формуванні професійних знань та вмінь бакалавра права важливе місце посідає дисципліна «Історія держави і права зарубіжних країн».

Вона передбачає систематичний виклад матеріалу щодо історико-правового розвитку інститутів держави та права зарубіжних країн від давнини до сьогодення. Дисципліна не лише дає уявлення про етапи державного становлення та розвитку, а й забезпечує розуміння системного взаємозв'язку всіх складових історико-правового процесу, значення кожного з них у суспільному та духовному розвитку як окремих держав, так і світу в цілому.

Дисципліна передбачає вивчення основних етапів становлення держави та права зарубіжних країн, ознайомлення студентів з численними фактами, подіями, явищами, правовими пам'ятками, які тривалий час були предметом суб'єктивістського висвітлення в історичній науці, а то і просто замовчувались.

Засвоєння студентами дисципліни сприяє здобуттю необхідних для освіченої людини обсягу та рівня загальнокультурної освіти, забезпечує орієнтацію в культурному просторі, формує світогляд студентської молоді. Системність набутих знань сприяє розумінню студентами, майбутніми бакалаврами права, значення для суспільства та держави тієї галузі професійної діяльності, до якої вони готуються. Адже знання історії і права зарубіжних держав має виключно важливе значення для формування світогляду та підвищення загальнокультурного рівня, розширення загальнотеоретичної та спеціальної підготовки на основі залучення до загальнолюдських цінностей.

Компетентності, які набуваються під час опанування дисципліною «Історія держави і права зарубіжних країн» (відповідно освітньо-професійній програмі «Право» першого рівня вищої освіти за спеціальністю № 081 Право, галузі знань № 08 Право, бакалавра права за спеціалізацією «Цивільно-правова»).

Інтегральна компетентність:

о здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі права або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- о здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу (ЗК 1);
- о знання і розуміння предмета та характеру професійної діяльності, природи етичних стандартів та здатність діяти на їх основі (ЗК 4);

- навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел, оцінка її достовірності, використання сучасних інформаційних технологій і баз даних (ЗК 7);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 9);
- здатність приймати неупереджені і мотивовані рішення, визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб, примирювати сторони з протилежними інтересами (ЗК 12);
- цінування та повага різноманітності і мультикультурності (ЗК 13);
- здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (ЗК 15).

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- знання історії права та державних інститутів (ФК 2);
- знання міжнародних стандартів прав людини (ФК 4);
- знання Конвенції з захисту прав людини та основоположних свобод, а також прецедентної практики Європейського суду з прав людини (ФК 5);
- навички логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (ФК 15);
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності (ФК 18).

Здобувач вищої освіти ступеня вищої освіти бакалавр зі спеціальності 081 «Право» має продемонструвати такі результати навчання (ПРН):

Соціально-гуманітарна ерудованість:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (ПРН 3);
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (ПРН 4);
- давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю (ПРН 5).

Дослідницькі навички:

- використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми (ПРН 8).

Комунікація:

- відтворювати зміст, демонструючи розуміння з основних професійних та суспільних тем (ПРН 12).

Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій:

- працювати в групі як учасник, формуючи власний внесок у виконання завдань групи (ПРН 16).

Праворозуміння:

- демонструвати знання і розуміння щодо визначення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи (ПРН 17).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА КРАЇН СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ ТА АНТИЧНОСТІ

Тема 1. «Історія держави і права зарубіжних країн» як наука та історико-правова дисципліна.

Предмет історії держави і права зарубіжних країн. Місце науки та навчального курсу в системі історичних, загальноюридичних та спеціальних дисциплін, співвідношення з іншими правовими дисциплінами, теоретичне і практичне значення для підготовки бакалаврів права. Загальнонаукові та спеціальні методи пізнання та вивчення історії держави та права зарубіжних країн. Періодизація навчальної дисципліни, джерела її вивчення. Структура дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн».

Тема 2. Рабовласницька держава і право.

Виникнення та загальні закономірності становлення й розвитку рабовласницької держави і права. Види рабовласницьких держав. Основні риси рабовласницького права. Основні риси рабовласницьких держав.

Тема 3. Історія держави і права країн Стародавнього Сходу.

Поняття «Стародавній Схід». Визначальні особливості держав Стародавнього Сходу. Соціально-класова структура та політична організація давньосхідних суспільств, їх взаємовплив. Роль жрецтва у державному апараті. Джерела та основні риси права держав Стародавнього Сходу. Особливості виникнення та розвитку держави у Стародавньому Вавилоні. Джерельна база. Утворення та розвиток Вавилонської держави. Основні риси Царства Шумеру й Аккаду. Особливості Касситської Вавилонії. Суспільний лад. Державний устрій. Судова система. Збройні сили. Джерела права. Право власності. Zobov'язальне право. Сімейне право. Спадкове право. Кримінальне право. Судовий процес. Закони царя Хаммурапі – один з найдавніших пам'ятників права. Історія держави і права Стародавнього Єгипту. Джерела історії. Періодизація староегипетської історії. Природно-кліматичні умови. Населення. Зародження Єгипетської державності. Раннє Царство (Архаїчний Єгипет). Стародавнє Царство. I Перехідний період. Середнє Царство. Нове Царство. Пізнє Царство. Джерела права. Право власності. Zobov'язальне право. Сімейне та спадкове право. Кримінальне право. Судовий процес. Центральне та місцеве управління. Армія. Поліцейська служба. Історія держави і права Стародавньої Індії. Джерельна база. Періодизація історії. Утворення та розвиток Стародавньої Індії. Суспільний лад. Державний устрій. Структура вищих органів управління. Структура місцевих органів управління. Судова система. Збройні сили. Джерела права. Закони Ману. Закони Наради. Право власності. Zobov'язальне право. Шлюбно-сімейне право. Кримінальне право. Історія держави і права Стародавнього Китаю. Джерельна база. Природно-кліматичні умови. Населення. Періодизація давньокитайської історії. Характеристика держави Шан-Інь. Характеристика держави Західне Чжоу. Характеристика держави Східне Чжоу. Характеристика імперії Цінь. Характеристика Західної Хань. Характеристика Східної Хань. Джерела та

характерні риси права. Зобов'язальне право. Сімейне право. Кримінальне право. Кримінальний процес. Давньоєврейська держава та особливості правової системи.

Тема 4. Держава і право Стародавньої Греції. Афіньська держава та право.

Гомерівська Греція. Органи влади Гомерівської Греції. Зародження грецької державності. Утворення Афіньської держави. Реформи Тезея. Реформи Солона. Реформи Клісфена. Розвиток Афіньської держави з V ст. до н.е. та її падіння. Реформи Перікла. Суспільний лад періоду демократії. Державний устрій періоду демократії. Джерела та характерні риси права. Право власності. Зобов'язальне право. Шлюбно-сімейне право. Спадкове право. Кримінальне право. Судовий процес.

Тема 5. Історія держави і права Стародавньої Спарти.

Утворення Стародавньої Спарти. Розвиток Спарти з V ст. до н.е. Суспільний лад. Державний устрій. Судові органи. Збройні сили. Джерела та риси права. Право власності. Сімейне право. Кримінальне право.

Тема 6. Історія держави і права Стародавнього Риму.

Джерела римської історії. Періодизація історії держави і права. Природні умови. Населення. Виникнення Риму. Суспільний лад додержавного Риму. Органи управління римським суспільством у додержавний період. Реформи Сервія Туллія. Виникнення Римської держави. Кінець царського періоду. Виникнення республіки. Римська держава у період Республіки. Суспільний лад у період Республіки. Державний устрій Риму у період Республіки. Судова система Риму періоду Республіки. Криза та падіння Римської республіки. Зовнішня політика у період кризи Республіки. Внутрішня політика Риму. Громадянські війни. Кінець Римської Республіки. Повстання Спартака. Тріумвірати. Принципат. Соціально-економічний стан Римської імперії. Домінант. Падіння Римської імперії. Суть реформ Діоклетіана. Реформи Костянтина. Джерела та характерні риси римського права. Джерела права періоду Республіки. Збірник «Закони XII таблиць». Право народів. Джерела права періоду Імперії. Кодифікація Юстиніана. Основні риси римського права періоду Республіки. Суб'єкти права. Речове право. Права на чужу річ. Зобов'язальне право. Шлюбно-сімейне та спадкове право. Кримінальне право. Судочинство у період Республіки. Римське право періоду Імперії. Суб'єкти права. Речове право. Зобов'язальне право. Кримінальне право. Інституції Гая.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ДОБИ ФЕОДАЛІЗМУ

Тема 7. Загальна характеристика феодалізму. Держава і право Візантійської імперії.

Загальна характеристика епохи феодалізму. Дофеодальна держава. Походження, розвиток та періодизація історії держави і права Східної Римської імперії. Правове становище населення. Державний устрій Візантійської імперії. Джерела візантійського права. Характеристика права Візантійської імперії.

Тема 8. Історія держави і права франків та англосаксів.

Виникнення Франкського королівства. Правління Хлодвіга I. Держава франків періоду правління Карла Мартелла. Розвиток Франкського королівства за Карла Великого. Право салічних франків. «Салічна правда» (право власності, зобов'язальне право, сімейні звичаї, кримінальне право, судовий процес). Англосаксонські держави. Правова система англосаксів.

Тема 9. Історія держави і права феодальної Франції.

Утворення феодальної Франції. Франція на етапі станово-представницької монархії. Франція на етапі абсолютної монархії. Характеристика права феодальної Франції. «Звичаї Бовезі». «Нантський едикт» (1598 р.).

Тема 10. Історія держави і права феодальної Німеччини.

Утворення феодальної Німеччини. Священна Римська імперія німецької нації. «Золота Булла». Початок правління династії Габсбургів. Реформація та Селянська війна. «12-ть статей» та «Статейне письмо». Вестфальський трактат. Німеччина на етапі абсолютної монархії. Джерела німецького феодального права. «Саксонське зерцало». «Кароліна».

Тема 11. Історія держави і права феодальної Англії.

Утворення Англії. Суспільний лад Англії в англосаксонський період. Державний лад Британії у англосаксонський період. Феодальна Англія у період станово-представницької монархії. «Баронські статті». «Велика Хартія вольностей». Суспільний лад Англії у період станово-представницької монархії. Державний лад Англії у період станово-представницької монархії. Феодальна Англія у період абсолютної монархії. Зоряна палата. Право феодальної Англії. Кримінальне право. Шлюбно-сімейне право. Судовий процес.

Тема 12. Феодальна держава і право у країнах Сходу.

Основні риси східного феодалізму. Виникнення і розвиток феодальних держав Далекого Сходу. Династії середньовічного Китаю. Династія Сун. Династія Юань. Династія Мін (1368-1644 рр.). Імператор Хонью. Перші реформи. Суспільний лад та державний устрій середньовічного Китаю. Місцеве управління. Судова система та армія. Правова система середньовічного Китаю. Феодальна держава і право Індії. Делійський султанат. Імперія Великих Моголів. Суспільний та державний устрій. Основні риси права. Власність, обов'язки, шлюб та родина. Злочин та покарання. Династична історія Японії. Дзьомон (13 тис. років до н.е. – III ст. до н.е.). Яйой (III ст. до н.е. – III ст. н.е.). Ямато (300-710 рр.). Джерела з історії Середньовічної Японії. Держава Ямато. Дзимму – імператор, якого не було. Монобе та Сога. Сьотоку Та асі. Сетоку Тайсі. Падіння Сога. Котоку. Переворот Танка. Рабовласницькі пережитки після перевороту Тайка. Надільна система. Правління Фудзивара. Державне управління. Тайра і Мінамото. Сьогунат Мінамото (1185-1333 рр.). Реставрація Кемму (1333-1336 рр.). Період Муроматі. Сьогунат Асикага (1336-1573 рр.). Період Адзуті-Монояма (1573-1603 рр.). Об'єднання Японії. Токетомі Хідеесі. Імперська політика. Період Едо. Сьогунат Токугава (1603-1868 рр.). Реформи Токугава. Сьогунат і провінції. Сьогун та імператор. Феодальне суспільство Японії. Даймьо. Самураї (бусі). Надільна система і селяни. Синтоїзм – «шлях богів». Бусидо. Сепуку Державний устрій і право періоду феодалізму. Сьогунат і даймо. Державний апарат. Місцеве управління. Організація армії. Основні риси права. Цивільне право. Шлюбно-сімейне право. Карне право. Судовий процес.

Тема 13. Історія держави і права Арабського Халіфату.

Виникнення та розвиток держави Арабський Халіфат та світової релігії ісламу. Органи влади Арабського Халіфату. Джерела мусульманського права. Відмінності у розумінні державно-правових питань у різних течіях ісламу. Риси основних течій ісламу. Сунніти. Шійїти. Правовий статус особи за шари'атом. Речове право. Зобов'язальне право. Шлюбно-сімейне та спадкове право. Кримінальне право. Суд і судочинство. Судовий процес. Система покарання.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3.

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН НОВОГО ЧАСУ

Тема 14. Історія держави і права Нового часу: загальна характеристика періоду.

Буржуазні революції і виникнення буржуазної держави та права. Різноманітність шляхів становлення влади буржуазії та буржуазних національних правових систем у різних країнах. Війни за незалежність – складові світової буржуазної революції. Еволюція та пристосування старих державно-правових інститутів до нових умов. Принцип буржуазного демократизму. Ідея народного представництва, конституціоналізму та її реалізація. Принцип буржуазного права. Стабільність і наступальність правової надбудови, її гнучкість. Кодифікація права.

Тема 15. Виникнення та розвиток буржуазної держави та права в Англії.

Формування капіталізму. Правління Карла I. Англійська революція. Протекторат О. Кромвеля. Правління Карла II Стюарта. Зовнішня політика Карла II. Релігійна політика Карла II. Падіння престижу Карла II і посилення опозиції (1674-1678 рр.). Престолонаслідування і політична криза (1679-1681 рр.). Безпарламентське правління. Правління Якова II Стюарта. «Славетна революція». Зовнішня політика Вільгельма II Оранського. «Білль про права». Промислова революція. Боротьба за права пролетаріату. «Народна хартія». Вікторіанська епоха. Розвиток Великобританії на початку ХХ ст. Колоніальна політика Великобританії. Ірландське питання. Характеристика права буржуазної Англії. Джерела англійського права.

Тема 16. Утворення та розвиток буржуазної держави і права у Франції.

Причини революції. Початок Французької буржуазної революції. «Декларація прав людини і громадянина» (1789 р.). Конституція 1791 р. та проголошення конституційної монархії. Перша Французька республіка. Якобінська диктатура. Термідоріанський переворот. Декрет Національного Конвенту про знищення королівської влади 1792 р. Конституція 1795 р. Конституція 1799 р. Особливості політики Наполеона. Перша французька імперія. Реставрація Бурбонів. Друга Французька республіка. Друга французька імперія. Характеристика права буржуазної Франції. Цивільний кодекс Наполеона. Кримінальний кодекс Наполеона. Паризька Комуна та утворення Третьої Французької республіки. Становлення Паризької Комуні. Державний лад Комуні. Характеристика основних нормативних актів Комуні. Судові та каральні органи Комуні. Повалення Паризької Комуні. Третя республіка. Конституція 1875 р.

Тема 17. Виникнення і розвиток держави та права США.

Заснування та соціально-економічний розвиток північно-американських колоній. Війна колоній за незалежність і утворення США. Декларація незалежності США (1776 р.). «Статті конфедерації». «Прокламація про звільнення рабів» 1863 р. Акт для захисту торгівлі та комерції від протизаконних обмежень і монополій (Закон «Шермана» 1890 р., «Сполучені Штати проти Дебса» 1894 р. Конституція Конфедеративних штатів Америки 1861 р. «Білль про права». Розвиток США у ХІХ ст. адміністративно-територіальний поділ і органи управління. Правова система США.

Тема 18. Виникнення та розвиток буржуазної Німеччини. Об'єднання Німеччини.

Виникнення буржуазної держави. Окупація Німеччини Наполеоном І. Віденський конгрес. Німецький Союз. Північно-німецький Союз. Договір про Німецький союз (1815 р.). Німецька правова система. Баварський кримінальний кодекс 1813 р. Пруський кримінальний кодекс 1851 р. Кримінальне Уложення 1871 р. Імперська Конституція 1849 р. Конституція 1871 р.

Тема 19. Історія держави і права буржуазних держав Азії.

Державний лад Японії до середини ХІХ ст. Революція Мейдзі. Суперечності Мейдзі. Реформа уряду. Реформа станів. Конституція 1889 року. Цивільне і карне законодавство. Японія після прийняття Конституції. Імперія Цін в Китаї. Зовнішня експансія Цин. «Опіумні війни». «Небесна держава» тайпінів та «Сто днів реформ». Революція 1911 р. і створення Китайської Республіки. Колоніальний режим в Індії. Режим управління та початок національно-визвольного руху.

Тема 20. Історія держави і права країн Латинської Америки.

Індіанське населення Доколумбівської Америки. Давні цивілізації Індіанської Америки. Особливості господарського життя та суспільно-політичного устрою давніх цивілізацій Доколумбівської Америки. Іспанська та португальська колоніальні імперії в Америці. Відкриття Америки та її завоювання іспанцями та португальцями. Особливості конкісти та колонізації іспанцями Центральної та Карибської Америки. Іспанські завоювання Мексики та Перу. Іспанська колоніальна система у ХVІ – першій половині ХVІІІ ст. Управління колоніями та адміністративний устрій. Монополія колоніальної торгівлі, зміст та соціальна спрямованість колоніального законодавства. Інститут енкомьенди у Іспанській Америці. Роль католицької церкви у колонізації Америки та у житті колоніального суспільства. Діяльність ордену єзуїтів у Парагваї. Португальська колонізації Бразилії та її особливості. Встановлення колоніального режиму. Адміністративний устрій. Боротьба з голландським та французьким вторгненням та їх наслідки. Освоєння внутрішніх територій. Визвольна війна 1810-1826 рр. та утворення незалежних держав. Передумови, характер та рушійні сили війни за незалежність. Основні райони та етапи війни. Проголошення незалежності Мексики. Заснування республіки. Центральна Америка та війна за незалежність. Підсумки війни за незалежність у Мексиці та Центральній Америці. Створення Бразильської імперії. Перші конституції країн Латинської Америки. Центральноамериканська федерація та її розпад. Характерні риси економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки після війни за незалежність. Проникнення європейських держав в економіку країн Латинської Америки. Роль англійського капіталу. Політична нестабільність та її причини. Кауділ'їзм та його зміст. Консерватори та ліберали. Утопічні соціальні ідеї. Концепція «цивілізація – варварство» та її варіанти. «Консервативна хвиля» середини ХІХ ст. та її характер. «Ліберальні революції» та громадянські війни 50-60-х рр. ХІХ ст.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4.

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН НОВІТНЬОГО ПЕРІОДУ

Тема 21. Історія держави і права Новітнього часу: загальна характеристика періоду.

Різноманітність шляхів розвитку національних правових систем у різних країнах Європи та світу у новітньому періоді. Війни за незалежність. Еволюція та пристосування старих державно-правових інститутів до умов новітнього часу. Демократизм, народне представництво, конституціоналізм. Принцип розвитку права новітнього періоду. Кодифікація права.

Тема 22. Історія держави і права Німеччини новітнього часу.

Листопадова революція 1918 р. Веймарська Конституція. Наслідки Першої Світової війни для Німеччини. Зародження нацизму. Мюнхенський путч 1923 р. («Півний путч»). «Майн кампф» 1924 р. Режим Третього Рейху. Підготовка до Другої Світової війни та її наслідки для Німеччини. Нюрнберзьким процес 1945-1946 рр. Розвиток НДР. Проблема Західного Берліна. Проблема об'єднання Німеччини. Структура органів влади ФРН. Парламент Німеччини. Президент. Законодавство Німеччини після Другої Світової війни. Механізм і структура органів правосуддя ФРН. Соціальне законодавство Німеччини. Формування соціальної держави. Особливості розвитку ФРН після об'єднання Німеччини.

Тема 23. Історія держави і права новітньої Франції.

Результати Першої Світової війни. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр. Сен-Жерменський мирний договір 1919 р. Нейїський мирний договір 1919 р., Трианонський мирний договір 1920 р. Ліга Націй. Розвиток Франції між двома світовими війнами. Локарнські угоди 1925 р. «Велика депресія» 1929-1933 рр. Франція у Другій Світовій війні. «Віші». Четверта республіка. Конституція 1946 р. Зовнішня політика Франції. Встановлення П'ятої республіки. Конституція 1958 р. Політичний курс Ф. Міттерана. Референдум 1992 р. Франція першого періоду президентства Ж. Ширака. Президентські та парламентські вибори. Право Франції у новітній період. Система державної влади у Франції.

Тема 24. Історія держави і права новітньої Великобританії.

Розвиток Великобританії між двома світовими війнами. Виборчі реформи 1918 та 1928 рр. Британська співдружність націй. Великобританія в роки Другої Світової війни. Повоєнна урядова політика лейбористів. Урядування консерваторів. М. Тетчер. Політичний курс Дж. Мейджора. Урядування Т. Блера. Ольстерське питання. Особливості парламентської виборчої кампанії 2001 р. «Третій шлях». Структура органів влади. Особливості права новітньої Англії. Сімейне право. Законодавство рпо соціальний захист населення. Кримінальний процес.

Тема 25. Історія держави і права США новітнього періоду.

Розвиток США після Першої Світової війни. «Новий курс». Розвиток США після Другої Світової війни. Структура органів влади США. Поправки до Конституції США 1913, 1919, 1920, 1933, 1961, 1964, 1967, 1971 рр. Законодавство США новітнього періоду.

Тема 26. Історія держави і права країн Азії новітнього періоду.

Розвиток Японія після Другої світової війни. Конституція 1947 р. Право Японії новітнього періоду. Китайська держава до утворення Китайської Народної

Республіки. Конституційний процес в КНР 1954-1982 рр. Визвольний рух та проголошення Республіки Індія.

Тема 27. Історія держави і права Латинської Америки новітнього часу.

Латиноамериканські держави на в перші десятиліття ХХ ст. Право країн Латинської Америки в середині – наприкінці ХХ ст. Ліберальний реформізм у Латинській Америці та його особливості. Особливості соціально-політичного розвитку окремих країн. Режим «революційного кауділ'їзму» в Мексиці у 1920-1928 рр. «Велика депресія» 1929-1933 рр. та загострення ситуації у регіоні. «Ліберальна революція» 1930р. та прихід Ж. Варгаса до влади в Бразилії. Участь країн Латинської Америки у Другій Світовій війні та розвиток міжамериканської співпраці у 1939-1945 рр. Основні тенденції соціально-економічного та політичного розвитку держав регіону у 40-50-ті рр. Пероністський уряд в Аргентині. Кубинська революція. Характерні риси та основні напрямки політики неоконсервативної модернізації у Латинській Америці 70-80-х рр. та її наслідки. Встановлення військово-терористичної диктатури А. Піночета в Чилі. Процес деколонізації у Карибському басейні наприкінці 70-80-х рр. Нові тенденції у політичному та соціально-економічному житті Латинської Америки наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Наслідки розвитку країн Латинської Америки у 2000-ні роки.

Тема 28. Виникнення та розвиток незалежних держав у Центрально-Східній Європі.

Утворення незалежної Польщі. Її розвиток між двома світовими війнами. Основні норми Малої Конституції. Польща під час Другої Світової війни. Початок виступів за демократизацію Польщі. Діяльність «Солідарності». Перехід Польщі до демократичного розвитку. Сучасна система держави і права Польщі. Виникнення Чехословаччини. Її розвиток між двома світовими війнами. Норми Конституції Чехословаччини. «Празька весна». Оксамитова революція 1989 р. В. Гавел. «Хартія 77». Сучасний етап розвитку системи держави і права. Утворення Югославії. Югославська криза 1991-1992 рр. Боснійська криза 1992-1995 рр. Сучасна система держави і права. Угорщина в роки Першої світової війни. Королівство Угорщина (1920-1946). Угорська Радянська Республіка. Угорщина в роки Другої світової війни. Угорська Народна Республіка та революція 1956 р. Третя Угорська республіка. Сучасна система держави і права. Королівство Румунія в роки Першої світової війни. Ідея «Великої Румунії». Румунія між двома світовими війнами. Румунія в роки другої світової війни. Соціалістична республіка Румунія. «Різдвяна революція» 1989 р. Румунія на сучасному етапі розвитку. Сучасна система держави і права. Болгарія в роки Першої світової війни. Нейїський мирний договір. Болгарія між двома світовими війнами. «Радянізація» Болгарії. Прийняття конституції 1989 р. та початок демократизації. Болгарія на сучасному етапі розвитку. Сучасна система держави і права. Спільне у повоєнному розвитку держави і права країн Центрально-Східної Європи.

ТЕМИ ТА ЗАВДАННЯ ДО ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ

Лекція № 1.

«Історія держави і права зарубіжних країн» як наука та історико-правова дисципліна.

План лекції

1. Предмет та мета дисципліни «Історії держави і права зарубіжних країн».
2. Періодизація навчального курсу, джерела його вивчення.
3. Структура дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн».

Термінологічний словник: «кулачне право», мононорми, позитивне право, правопорушення в первісному праві, санкції в первісному праві, суспільно-економічна формація.

Контрольні питання

1. Що вивчає історія держави і права зарубіжних країн?
 2. Як взаємодіє історія держави і права зарубіжних країн з іншими науками?
 3. Хто є основоположниками науки історія держави і права зарубіжних країн?
 4. Які Ви знаєте періодизації історії держави і права зарубіжних країн?
 5. Поясніть суть визначення «історичні» та «неісторичні» народи.
 6. Що означає термін «позитивне право»?
 7. В якому році Ф. Савіньї опублікував свою роботу «Історія римського права в середні віки»?
 8. Кому належить вислів: «Жоден, навіть найсуворіший закон, що захищає свободу слова, не зможе захистити людину, яка умисно крикне «пожежа»! у переповненому театрі і викличе паніку».
 9. Поясніть суть «соціальних інститутів» Герберта Спенсера.
 10. Хто став засновником так званої «юриспруденції понять»?
- Список рекомендованих джерел: [1, 14, 19]**

Лекція № 2.

Історія держави і права країн Стародавнього Сходу.

План лекції

1. Історія держави і права Стародавнього Єгипту.
2. Історія держави і права Стародавнього Вавилону.
3. Історія держави і права Стародавньої Індії.
4. Історія держави і права Стародавнього Китаю.

Термінологічний словник: кооптація, таліон, кудурру, кенбети, патесі-лугаль, шерікту, номарх, шість палат, варни, касти, сенулома, ван, гун, ді, легісти, система дев'яти рангів, сян, тай-ши.

Контрольні питання

1. Коли Аккад став центром політичного об'єднання північної та південної частин Месопотамії?
2. Поясніть значення терміну «тамкари».
3. Кого у Стародавньому Єгипті називали «володарі чужоземних країв»?
4. Які найпоширеніші види договорів у Стародавньому Єгипті Ви знаєте?
5. Що означає термін «кенбети»?
6. Які варни виділяли у давньоіндійському суспільстві?
7. Які види власності були відомі у Стародавній Індії?
8. Які способи укладання шлюбу згадуються у давніх індійських текстах?
9. Поясніть суть терміну «скапулімантія».
10. Які види договорів були відомі у Стародавньому Китаї?

Список рекомендованих джерел: [1, 19, 38]

Лекція № 3. Історія держави і права Стародавнього Риму.

План лекції

1. Зародження римської державності. Реформа Сервія Туллія.
2. Перехід до монархії. Принципат.
3. Домінат. Суспільний лад та державний устрій. Реформи Діоклетіана.
4. Джерела римського права.

Термінологічний словник: віндикація, делікт, дигести, колони, діархія, домінат, едикти, звичаї предків, квірити, коміції, легат, нобілі, плебеї, римське право, природне право.

Контрольні питання

1. Як називали себе корінні жителі Стародавнього Риму?
 2. Яку назву мав судовий процес за «Законами XII таблиць»?
 3. Назвіть основні положення реформи братів Гракхів.
 4. Хто такі «колони» та в чому суть системи «колонату»?
 5. Назвіть джерела римського права за часів республіканського періоду.
 6. На які категорії ділилися речі за «Законами XII таблиць»?
 7. Поясніть суть терміну «право народів».
 8. Що таке «сільські» та «міські» сервітути?
 9. Назвіть основні види контрактів, які використовувалися у Стародавньому Римі.
 10. Що таке «емфітевзис»?
- Список рекомендованих джерел: [3, 19, 57]**

Лекція № 4.
Загальна характеристика феодалізму.
Держава і право Візантійської імперії.

План лекції

1. Загальна характеристика епохи феодалізму.
2. Державний устрій Візантійської імперії.
3. Джерела візантійського права.
4. Характеристика права Візантійської імперії.

Термінологічний словник: автократор, акрити, алліленгій, архонт, базиліки, візантійське право, деспот, домен, консисторій, курія, хрисовул.

Контрольні питання

1. На які хронологічні періоди прийнято поділяти історію Східної Римської імперії?
2. Кого із візантійських імператорів-реформаторів називали «безсонний правитель»?
3. Назвіть основні функції Державної ради.
4. Які питання охоплював звід Еклога?
5. Назвіть головні розділи візантійського Землеробського закону.
6. Охарактеризуйте положення візантійського Морського закону.
7. В якому році був виданий Прохірон?
8. Які нормативні документи у Візантійській імперії називали «царські закони»?
9. Назвіть останню відому пам'ятку візантійського права.
10. Поясніть різницю між розлученням «cum damno» та «sine damno».

Список рекомендованих джерел: [11, 19, 47]

Лекція № 5. Історія держави і права феодальної Франції.

План лекції

1. Утворення феодальної Франції. Реформи Людовіка IX.
2. Формування станово-представницької монархії.
3. Абсолютна монархія у Франції.
4. Правова система феодальної Франції.

Термінологічний словник: балї, вілани, госпіти, комуна, легісти, нотаблі, провінційні штати, ремонстрація, талья, ф'єф, формар'яж, цензива.

Контрольні питання

1. Як «Кутюми Бовезі» врегульовували питання кріпосної залежності?
2. Хто був першим королем Франції періоду феодалізму?
3. Які питання врегулював «Великий березневий ордонанс»?
4. Які питання врегулював Нантський едикт?
5. Що для французького феодального суду виступало доказами?
6. Визначить роль Генеральних Штатів в історії держави і права феодальної Франції.
7. Назвіть головні особливості французького абсолютизму.
8. Хто з французьких монархів першим почав використовувати титул «Король Франції»?
9. Хто з французьких державних діячів заклав передумови для формування Французької колоніальної імперії?
10. Хто з французьких державних діячів в 1626 р. видав едикт, який забороняв дуелі між дворянами?

Список рекомендованих джерел: [3, 19, 33]

Лекція № 6.

Історія держави і права феодальної Англії.

План лекції

1. Становлення та розвиток англосаксонської ранньофеодальної монархії.
2. Розвиток Англії у період сеньйоріальної та станово-представницької монархій. Велика Хартія вольностей та її значення для розвитку англійської феодальної держави.
3. Англія у добу абсолютної монархії.
4. Англійське право доби феодалізму.

Термінологічний словник: англосаксонські правди, асизи, бейліф, Вестмінстерські статuti, вілани, вітенагемот, копігольдери, манор, ордонанс, статутне право.

Контрольні питання

1. Які відмінності у правовому статусі ерлів та керлів?
2. Які права баронів закріплювала «Велика Хартія вольностей»?
3. Коли в Англії було утворено парламент?
4. Які повноваження мала Зоряна палата?
5. Які покарання закріплювала «Правда короля Етельберта»?
6. Назвіть головні функції вітенагемота.
7. Назвіть головні положення Кларендонської конституції 1164 р.
8. Що передбачав Глостерський статут 1278 р.?
9. Кому з англійських державних діячів належать наступні слова: «Якщо ти негайно не виконаєш моєї вимоги, я заберу в тебе сина, клянуся Богом»?
10. Дайте визначення термінам «тризн», «фелонія», «місдімінор».

Список рекомендованих джерел: [13, 19, 20]

Лекція № 7.

Історія держави і права Нового часу: загальна характеристика періоду.

План лекції

1. Буржуазні революції і виникнення буржуазної держави та права.
2. Ідея народного представництва, конституціоналізму та її реалізація.
3. Кодифікація права.

Термінологічний словник: білль, буржуазна революція, Віденський конгрес 1814-1815 рр., ремонстрація, республіка.

Контрольні питання

1. Що означає термін індустріалізація?
2. Назвіть хронологічні межі періоду Нового часу.
3. Що означає поняття «конституціоналізм»?
4. Що передбачала ідеологія Просвітництва?
5. Дайте визначення поняттю «свобода громадянина»
6. Назвіть характерні риси кодифікації права у період Нового часу.
7. Коли була підписана «Велика ремонстрація»?
8. Коли відбувся Перший, Другий та Третій Континентальні конгреси?
9. Хто був автором трактату «Про дух і закон»?
10. Хто розпочав політичну боротьбу за об'єднання Німеччини в одну державу?

Список рекомендованих джерел [1, 24, 74]

Лекція № 8.

Виникнення та розвиток буржуазної держави та права в Англії.

План лекції

1. Передумови, етапи та особливості англійської буржуазної революції. Проголошення республіки. Державний устрій. Реставрація монархії.
2. Розвиток конституційної монархії і парламенту в XVII-XIX ст.
3. Зміни в державному устрої в кінці XIX – на початку XX ст.
4. Основні джерела і риси права. Англосаксонська система права та її вплив на право інших країн.

Термінологічний словник: Британська імперія, віги, гомруль, едикт, Короткий парламент, луддити, суфражистки, торі, тред-юніони.

Контрольні питання

1. Поясніть суть процесу «огороджування»
2. Коли була підписана «Петиція про права»?
3. Поясніть суть чартистського руху.
4. Що означає термін «нове дворянство»?
5. Назвіть головні положення «Народної хартії» 1838 р.
6. Що означає поняття «вікторіанська епоха»?
7. Поясніть різницю між «оренда з року в рік» та «оренда на розсуд».
8. Коли в Англії було встановлено припинення шлюбу через розлучення?
9. Які правопорушення входили в категорію «державна зрада»?
10. Поясніть суть «статутного права».

Список рекомендованих джерел: [1, 23, 65]

Лекція № 9. Виникнення і розвиток держави та права США

План лекції

1. Війна колоній за незалежність і утворення США.
2. Розвиток США у XIX ст.
3. Правова система США Нового часу.

Термінологічний словник: Білль про права, війна за незалежність, Доктрина «відкритих дверей», сегрегація, Сини Свободи.

Контрольні питання

1. Коли було розпочато заснування північноамериканських колоній?
2. На яких принципах базувалася англійська колоніальна політика?
3. Коли була прийнята «Декларація незалежності»?
4. У чому суть системи «стримувань і противаг» гілок влади за Конституцією США?
5. Коли був прийнятий «Білль про права»?
6. Коли були прийняті «Статті конфедерації»?
7. Які причини громадянської війни 1861-1865 рр. в США?
8. Що таке так званий «Чорний кодекс»?
9. Як формувався Верховний суд та які функції він виконував?
10. У чому суть правового дуалізму?

Список рекомендованих джерел: [20, 23, 65]

Лекція № 10.
Історія держави і права Новітнього часу:
загальна характеристика періоду.

План лекції

1. Державно-політичні наслідки Першої світової війни.
2. Соціалістичний революційний рух в Європі та світі.
3. Народження фашистського руху. Авторитаризм.

Термінологічний словник: Перша світова війна, Друга світова війна, соціалізм, фашизм, тоталітаризм, трест, патент, індустріалізація, міжнародне право.

Контрольні питання

1. Коли починається період Новітнього часу?
2. Дайте визначення термінам «тоталітаризм» та «авторитаризм».
3. Що означає поняття монополістичний капіталізм?
4. Розкрийте суть поняття «цивільне право США».
5. Коли був виданий французький «Новий цивільний процесуальний кодекс»?
6. Поясніть суть інституту англійського права «довірча власність (трест)».
7. Поясніть суть «асоційованої корпоративної форми власності» в США.
8. Що означає термін «націоналізація»?
9. Назвіть головні положення «Акту про реформу розлучення» (1969 р., Англія).
10. Що означає термін «субституція»?

Список рекомендованих джерел: [1, 2, 23]

Лекція № 11.

Історія держави і права новітньої Великобританії.

План лекції

1. Повоєнна урядова політика лейбористів та консерваторів.
2. М. Тетчер та особливості політичного курсу Дж. Мейджора.
3. Особливості права новітньої Англії.

Термінологічний словник: Вестмінстерський статут 1931 р., генерал-губернатор, домініон, Ольстерське питання, Співдружність націй, тетчеризм.

Контрольні питання

1. Що таке політика «делегованого законодавства» у міжвоєнній Англії?
2. Як вплинули на кількісний склад виборців проведені у ХХ ст. виборчі реформи?
3. Як змінювався склад Британської співдружності націй за час її існування?
4. У чому полягає здійснювана повоєнним урядом лейбористів політика націоналізації?
5. Які реформи у сфері конституційного права були проведені лейбористами у 50-60 рр. ХХ ст.?
6. За що М. Тетчер назвали «Залізною леді»?
7. Що таке «тетчеризм»?
8. Кого називають «евроскептиками»?
9. Які повноваження британського монарха?
10. Як британським монарх взаємодії з іншими органами влади?

Список рекомендованих джерел: [1, 20, 23]

Лекція № 12.

Історія держави і права США новітнього періоду.

План лекції

1. «Новий курс» Ф. Рузвельта.
2. Регулятивна функція держави у сфері соціально-економічних відносин.
3. Поправки до Конституції США.
4. Правова система США новітнього періоду.

Термінологічний словник: Вотергейтська справа, доктрина Ейзенхауера, доктрина Трумена, ера прогресивізму, ленд-ліз, рейганоміка (*райганоміка*), «холодна війна 1946-1991 рр.»

Контрольні питання

1. У чому проявилось посилення президентської влади в США у ХХ ст.?
2. У чому проявилось посилення контрольних та регулятивних функцій держави під час Першої Світової війни?
3. Що таке «сухий закон»?
4. Назвіть головні причини Великої депресії у США.
5. Які основні повноваження мав Конгрес США в першій половині ХХ ст.?
6. Яка система судочинства склалася в США у ХХ ст.?
7. В чому полягав зміст та значення реформ адміністрацій Дж. Кеннеді та Л. Джонсона в соціально-економічному житті?
8. У чому суть «Уотергейтської справи»?
9. Охарактеризуйте джерела права американського законодавства у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
10. Охарактеризуйте основні положення «Закону про громадянські права» 1964 р.

Список рекомендованих джерел: [1, 20, 23]

Семінарське заняття № 1.
Рабовласницька держава і право.

Література: [1, 3, 19]

Перелік питань семінару

1. Виникнення та загальні закономірності становлення й розвитку рабовласницької держави і права.
2. Види рабовласницьких держав.
3. Основні риси рабовласницького права.
4. Основні риси рабовласницьких держав.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Загальна характеристика держав Стародавнього Сходу.
2. Загальна характеристика права Стародавнього Сходу.
3. Особливості утворення перших держав.
4. Особливості рабовласницьких відносин на території держав Стародавнього Сходу.
5. Особливості рабовласницьких відносин у Античному світі.

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Християнський теолог і філософ, засновник августинізму	
2. Відомий вчений, один із засновників теорії ноосфери	
3. Розробник концепції «панівного політичного класу»	
4. Автор твору «Право війни та миру»	
5. Автор твору «Роздуми про славетну революцію 1688 року»	
6. В якому році робота «Капітал» вийшла друком	
7. Автор ідеї розділення права на «офіційне» та «інтуїтивне»	
8. Англійський вчений, один із засновників теорії громадського договору	
9. Англійський політик-мислитель, який відстоював патріархальну теорію	
10. Концепція «надлюдини» належить німецькому філософу	

Семінарське заняття № 2.

Держава і право Стародавньої Греції. Афіньська держава та право.

Література: [1, 19, 21]

Перелік питань семінару

1. Зародження грецької державності. Утворення Афіньської держави.
2. Реформи Тезея. Реформи Солона. Реформи Клісфена.
3. Суспільний та державний лад періоду демократії.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Особливості розвитку грецьких полісів у Гомерівський період.
2. Особливості розвитку грецьких полісів у Елліністичний період.
3. Особливості розвитку грецьких полісів у Класичний період.
4. Реформи Тезея та Солона.
5. Реформаторська діяльність Драконта та Клісфена.

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Давньогрецький історик, якого називають «батьком історії»	
2. Автор епічних поем «Іліада» та «Одісея»	
3. «Золоте століття Афінь» – це період правління	
4. Давньогрецький вчений, автор трактатів «Держава» та «Закони»	
5. Вислів «Важко у великих справах догодити одразу всім»	
6. Закони Драконта датовані	
7. Період тиранії Пісістрата в Афіньх датований	
8. Реформи Клісфена датовані	
9. Пелопоннеська війна між Спартою та Афіньх тривала	
10. Римське завоювання Греції відбулося	

Семінарське заняття № 3.
Історія держави і права Стародавньої Спарти.

Література: [1, 19, 23]

Перелік питань семінару

1. Утворення Стародавньої Спарти.
2. Розвиток Спарти з V ст. до н.е.
3. Суспільний лад та державний устрій Стародавньої Спарти.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Формування держави на території Спартанської держави.
2. Порівняльна характеристика Афінської демократії та Спартанської олігархії.
3. Реформи Лікурга.
4. Соціальний устрій Стародавньої Спарти.
5. Велика Ретра Стародавньої Спарти.

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. До вищих органів державної влади та правління належали	
2. Населення Спарти поділося на групи	
3. Спільна трапеза у спартанців мала назву	
4. З його ім'ям пов'язують перетворення громадського життя спартіатів на фактично військову організацію	
5. Легендарний законодавець Спарти, з ім'ям якого пов'язують впровадження «конституції» держави «Великої Ретри»	
6. Спартанський цар-реформатор, реформи якого англійський дослідник П. Андерсон оцінив, що вони були «найбільш послідовною та далекоглядною програмою революційних заходів, коли-небудь озвученою в античну епоху»	
7. Реформи царя Клеомена III датовані	
8. Спарта увійшла до Ахейського союзу в	
9. В якій формі у Стародавній Спарті укладали договори	
10. В якому році Спарта остаточно потрапила під владу Римської держави	

Семінарське заняття № 4.
Історія держави і права франків та англосаксів.

Література: [1, 19, 23]

Перелік питань семінару

1. Державний лад франкської держави. Реформа Карла Мартелла.
2. Право Франкської держави. Салічна правда.
3. Англосаксонські держави.
4. Право англосаксів.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Виникнення Франкського королівства. Правління Хлодвіга I.
2. Реформа Карла Мартелла.
3. Державна діяльність Карла Великого.
4. Розпад імперії франків та Верденський договір 843 р.
5. Джерела та особливості права франків. «Салічна правда».

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Видання закону Бревіарію Аларіха або римського права вестготів пов'язують з ім'ям	
2. Видання «Салічної правди» датоване	
3. Роки правління Карла Мартелла	
4. Поняття «Каролінзьке Відродження» пов'язують з діяльністю короля франків	
5. В якому році Карл Великий видав указ про обов'язкову освіту усього вільного чоловічого населення	
6. «Правда Етельберта» датована	
7. З правлінням якого англійського короля, пов'язують такі законодавчі акти як: «Декрет мудрих (уітанів) Англії» та «Судебник міста Лондона»	
8. Початок норманського завоювання Британії датований	
9. Видання збірки «Страшного суду», пов'язують з ім'ям	
10. Назвіть сім ранньофеодальних англосаксонських королівств	

Семінарське заняття № 5.
Історія держави і права феодальної Німеччини.

Література: [1, 19, 23]

Перелік питань семінару

1. Державний устрій. Королівська влада і центральні органи управління. Територіальна роздробленість Німеччини.
2. Реформація та Селянська війна у Німеччині.
3. Німеччина за часів абсолютної монархії.
4. Характеристика німецького феодального права.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Утворення Священної Римської імперії німецької нації.
2. Реформація. Селянська війна 1524-1526 рр.
3. «Саксонське зерцало» як джерело права.
4. «Кароліна» як джерело права.
5. Рейхстаг і ландтаги як станово-представницькі органи феодальної Німеччини.

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. В якому році була створена Священна Римська імперія німецької нації	
2. Підписання Вормського конкордату датовано	
3. В якому році була оприлюднена «Золота булла» Карла IV	
4. Автором «95 тез» проти індульгенцій вважать	
5. Революційний програмний документ часів Селянської війни 1524-1525 рр. мав назву	
6. В якому році було оприлюднене Уложення «Кароліна»	
7. Автором «Саксонського зерцало» вважають	
8. Епоху «освіченого абсолютизму» пов'язують з	
9. Радикальний проповідник часів Реформації, який став повстанським лідером під час Селянської війни	
10. Головна суть Петербурзьких конвенцій 1772, 1793, 1795 рр.	

Семінарське заняття № 6.
Історія держави і права Арабського Халіфату.

Література: [19, 38, 66]

Перелік питань семінару

1. Виникнення та розвиток держави Арабський Халіфат та світової релігії ісламу.
2. Відмінності у розумінні державно-правових питань у різних течіях ісламу.
3. Правовий статус особи за шаріатом.
4. Галузі мусульманського права.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Роль релігії в процесі розвитку держави та права Арабського Халіфату.
2. Державний устрій Арабського Халіфату.
3. Етапи формування держави у арабів.
4. Речове право та інститут вакуф в мусульманському світі.
5. Кримінальне право та судочинство в Арабському Халіфаті.

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. На території Арабського халіфату «диван» – це	
2. Засновником та першим халіфом династії Омейядів був	
3. Виникнення вищої державної посади візира (першого міністра) пов'язують з ім'ям халіфа	
4. В якому році Арабський халіфат був завойований монголами	
5. Скарбниця Арабського халіфату називалася	
6. Заповіт, залишений за життя померлою людиною називався	
7. «Священна війна» мусульман проти іновірців – це	
8. Ісламське законодавство стосовно зімміїв називалося	
9. На який хронологічний період припадає «Золоте століття ісламу» або «Ісламське відродження»	
10. Суддя або державний чиновник, який уповноважений вершити суд на підставі законів шаріату	

Семінарське заняття № 7.

Утворення та розвиток буржуазної держави і права у Франції.

Література: [1, 23, 65]

Перелік питань семінару

1. Початок Французької буржуазної революції та «Декларація прав людини і громадянина» (1789 р.).
2. Якобінська диктатура та Термідоріанський переворот.
3. Характеристика права буржуазної Франції.
4. Паризька Комуна та утворення Третьої Французької республіки.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Криза абсолютизму. Характеристика франції кінця XVIII ст. Просвітництво.
2. Велика Французька революція (1789 р.).
3. Перша французька республіка.
4. Термідоріанський переворот. Директорія.
5. Цивільний та кримінальний кодекси Наполеона.

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Яку подію прийнято вважати початком Великої Французької революції	
2. Озброєний виступ французьких роялістів у Парижі 3-5 жовтня 1795 р.	
3. Ліве крило якобінців мало назву	
4. Кодекс Наполеона був запроваджений у дію в	
5. Найвищих законодавчий орган влади періоду Великої Французької революції мав назву	
6. Прихильники монархії у Франції періоду революції називалися	
7. Прийняття декрету «Вітчизна в небезпеці» датовано	
8. «Декрет про загальну мобілізацію чоловіків і жінок» був ухвалений в	
9. В якому році Наполеон став першим консулом Франції	
10. Прийняття французького кримінально-процесуального кодексу датовано	

Семінарське заняття № 8.

Виникнення та розвиток буржуазної Німеччини. Об'єднання Німеччини.

Література: [1, 23, 65]

Перелік питань семінару

1. Виникнення буржуазної держави та об'єднання Німеччини.
2. Німецький Союз та Північно-німецький Союз.
3. Німецька правова система.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Віденський конгрес та створення Німецького союзу.
2. Німецька буржуазна революція 1848-1849 рр. Конституція Пруссії 1848 р.
3. Конституція 1871 р. та державно-правове оформлення Німецької імперії.
4. Кримінальне право буржуазної Німеччини.
5. Цивільний кодекс 1896 р. – перша загальна кодифікація цивільного права.

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Німецький державний діяч, який здійснив об'єднання країни на прусько-мілітарній основі	
2. Верхня палата парламенту Німеччини у 1871-1918 рр. мала назву	
3. Створення Німецької конфедерації відбулося в	
4. Баварський кримінальний кодекс був прийнятий в	
5. Пруський кримінальний кодекс був прийнятий в	
6. Австро-Угорщина була створена в	
7. Цивільний кодекс в Німеччині був запроваджений в	
8. Союз держав, що зберігають свою незалежність і роздільне існування, створений із певною метою.	
9. «Битва народів» під Лейпцигом – це	
10. Початок «березневої революції» в Німеччині датований	

Семінарське заняття № 9.
Історія держави і права Німеччини новітнього часу.

Література: [4, 23, 51]

Перелік питань семінару

1. Листопадова революція 1918 р. та Веймарська Конституція.
2. Зародження нацизму. Режим Третього Рейху.
3. Особливості розвитку ФРН після об'єднання Німеччини.
4. Право Німеччини новітнього періоду.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Наслідки Першої Світової війни для Німеччини.
2. Зміни в державному ладі Німеччини періоду гітлерівської диктатури.
3. Структура органів влади ФРН.
4. Механізм і структура органів правосуддя ФРН.
5. Місце ФРН у Європейському Союзі

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Назвіть головних учасників антигітлерівської коаліції	
2. Німецька держава, яка існувала впродовж 1919-1933 рр. мала назву	
3. Останнім рейхсканцлером Німеччини був	
4. Організація лівих соціал-демократів, що існувала у 1916-1918 рр. в Німеччині	
5. В якому році відбувся «Мюнхенський путч»	
6. В якому році був прийнятий Закон «Про захист німецької крові та честі»	
7. Коли Західна Німеччина була прийнята в Раду Європи	
8. В якому році ФРН увійшла до НАТО	
9. Коли був підписаний Договір про об'єднання Східної та Західної Німеччини	
10. Коли до влади в Німеччині прийшов уряд Г. Шредера Коли А. Меркель стала федеральним канцлером Німеччини	

Семінарське заняття № 10.
Історія держави і права новітньої Франції.

Література: [1, 4, 20]

Перелік питань семінару

1. Розвиток Франції між двома світовими війнами.
2. Проголошення та розвиток П'ятої республіки.
3. Право Франції новітнього періоду.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Дайте аналіз політичному режиму Третьої республіки у Франції у міжвоєнний період.
2. Франція за часів Шарля де Голля.
3. Франція за часів Ф. Міттерана.
4. Охарактеризуйте політичну систему П'ятої республіки Франції.
5. Порівняльна характеристика конституцій Франції 1946 р. та 1958 р.

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. У міжнародному праві повне або часткове відшкодування матеріальних збитків, завданих війною державі, яка перемогла, державою, яка зазнала поразки	
2. Французький уряд, який проголосив новими ідеалами держави «Працю. Сім'ю. Батьківщину»	
3. Четверта республіка у Франції це хронологічний період	
4. Коли відбувалася Паризька мирна конференція	
5. В якому році були підписані Локарнські угоди	
6. В якому році була підписана Мюнхенська угода	
7. В якому році Франція увійшла до НАТО	
8. Роки президентства Ф. Міттерана	
9. В якому році Франція приєдналася до Маастрихтського договору	
10. Хто очолював уряд «Віші» в період Другої світової війни	

Семінарське заняття № 11.

Історія держави і права країн Азії новітнього періоду.

Література: [1, 4, 20]

Перелік питань семінару

1. Розвиток Японія після Другої світової війни. Конституція 1947 р.
2. Право Японії новітнього періоду.
3. Китайська держава до утворення Китайської Народної Республіки.
4. Конституційний процес в КНР 1954-1982 рр.
5. Визвольний рух та проголошення Республіки Індія.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Японська держава і право в роки Другої світової війни.
2. Національна революція 1925-1927 рр. в Китаї.
3. Національно-визвольний рух в Індії та політичний портрет М. Ганді.
4. Післявоєнні реформи в Японії та Конституція 1947 р.
5. «Курс Неру» (1950-1964 рр.).

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Поясніть суть «курсу броньованого кулака» генерала Танака.	
2. В чому суть «доктрини С. Йосіди»	
3. В чому суть «доктрини Т. Фукуда»	
4. В якому році КНР почала будівництво «соціалізму з китайською специфікою»	
5. В якому році уряд Чан Кайші підписав із США договір «Пр дружбу, торгівлю і мореплавство»	
6. В якому році до влади в Китаї прийшов Мао Цзедун	
7. Що передбачала політика «трьох червоних знамен»	
8. Назвіть головні положення китайської «Політики реформ та зовнішньої відкритості»	
9. В якому році єдина Британська Індія розділилася на два домініони – Індія та Пакистан	
10. В якому році Індія проголосила себе республікою	

Семінарське заняття № 12.
Виникнення та розвиток незалежних держав
у Центральній-Східній Європі.

Література: [2, 23, 74]

Перелік питань семінару

1. Історія держави і права новітньої Польщі.
2. Історія держави і права Чехословаччини.
3. Історія держави і права Югославії.
4. Спільне у повоєнному розвитку держави і права держав Центрально-Східної Європи.

Теми рефератів до семінарського заняття

1. Європейська інтеграція країн центральноєвропейських держав.
2. Розпад соціалістичного блоку та утворення незалежних держав Центральної Європи.
3. Діяльність «Солідарності» в Польщі.
4. Югославська криза 90-х рр. XX ст.
5. «Оксамитова революція» 1989 р. в Чехословаччині.

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Якого державного діяча в Польщі називали «Комендант», «Воскреситель держави»	
2. Коли в Польщі була прийнята Мала Конституція	
3. Що передбачав «план Бальцеровича»	
4. Чи можна Конституцію Чехословаччини 1921 р. вважати демократичною (чому)	
5. Коли відбулася «Празька весна»	
6. Назвіть основні положення правозахисної організації «Хартія 77».	
7. Коли відбувся розпад Чехословаччини на незалежні держави Чехія та Словаччина	
8. Що означає термін «Народна скупщина»	
9. Назвіть головні причини Боснійської кризи 1992-1995 рр.	
10. Коли утворилася Югославія	

ТЕМИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Історія держави і права давньоєврейської держави.

Питання для самостійної роботи

1. Давньоєврейська державність.
2. Джерела права.
3. Характеристика давньоєврейського права (сімейне, майнове, кримінальне право)

Література: [1, 4, 15]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Хто такі филистимляни	
2. В якому столітті в Іудеї правив цар Соломон	
3. В якому році розпалося Ізраїльське царство	
4. Поясніть значення терміну «синедріон»	
5. Що таке Галахом	
6. Поясніть суть «Законодавства Мойсея»	
7. Назвіть найважчі види злочину у давньоєврейському суспільстві	
8. Що таке Талмуд	
9. Що таке Мішна	
10. Поясніть суть визначення «ортодоксальний іудаїзм»	

Тема 2. Феодална держава і право у країнах Сходу.

Питання для самостійної роботи

1. Основні риси східного феодалізму. Виникнення і розвиток феодальних держав Далекого Сходу.

2. Феодална держава Китаю.

3. Правова система середньовічного Китаю.

Література: [9, 20, 64]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Назвіть головні причини падіння Ханьської імперії	
2. Поясніть суть «надільної системи» аграрних відносин	
3. Кого називали «сином неба»	
4. З якою китайською правлячою династією пов'язують становлення феодалізму	
5. На скільки рангів-титулів поділялася феодална знать Китаю	
6. Що означає визначення «літаючи гроші»	
7. Назвіть головні причини Селянської війни 874-901 рр.	
8. Назвіть головні причини феодалної смути першої половини X ст.	
9. В чому полягає відмінність між даосизмом та буддизмом	
10. Назвіть найважчі види злочинів у феодалному Китаї	

Тема 3. Феодална держава і право у країнах Сходу.

Питання для самостійної роботи

1. Державний устрій середньовічної Індії
2. Особливості права феодалної Індії.
3. Державний устрій середньовічної Японії.
4. Правова система феодалної Японії.

Література: [15, 20, 26]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Назвіть період існування Делійського султанату	
2. Які землі називали «халісе»	
3. Поясніть суть терміну «джагіра»	
4. Назвіть період існування Імперії Великих моголів	
5. Назвіть головні функції державного органу «ман-трипарішад	
6. Назвіть період існування сьогунату Токугава	
7. Поясніть значення термінів «сюго» та «дзито»	
8. Як у середньовічній Японії називали заможних та впливових князів	
9. Які функції виконувала «Рада духів неба та землі»	
10. Коли в Японії сьогунат набув абсолютистських рис	

Тема 4. Історія держави і права буржуазних держав Азії.

Питання для самостійної роботи

1. Державний лад Японії до середини XIX ст.
2. Буржуазні реформи 70-80-х рр. XIX ст.
3. Японія після прийняття Конституції.

Література: [4, 20, 65]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Поясніть суть визначення «вестернізація» у японському праві	
2. Поясніть суть термінів «гирі» та «нинхо»	
3. Коли був опублікований Цивільний кодекс Японії	
4. В якому році в Японії було скасовано катування як головний спосіб розслідування кримінальних справ	
5. Яку роль в розвитку японського права відіграв Г. Буассонад	
6. Що означає термін «харентідзай»	
7. Назвіть головні причини буржуазних реформ в Японії 70-80- рр. XIX ст.	
8. Що означає поняття «реставрація Мейдзи»	
9. Назвіть рік прийняття Закону про загальну освіту	
10. Коли в Японії було запроваджено загальну військову повинність	

Тема 5. Історія держави і права буржуазних держав Азії.

Питання для самостійної роботи

1. Імперія Цінь в Китаї.
2. «Небесна держава» тайпінів та «Сто днів реформ».
3. Колоніальний режим управління в Індії.
4. Національно-визвольний рух в Індії за створення незалежної держави.

Література: [6, 7, 20]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Коли почалися так звані «опіумні війни»	
2. В якому році до Англії відійшов Сянган (Гонконг)	
3. Поясніть суть визначення «небесна держава» тайпінів	
4. Поясніть значення терміну «сеттльмент»	
5. Коли в Китаї було створено міністерство внутрішніх справ	
6. В якому році в Китаї був опублікований документ «Основна програма конституції»	
7. Хто безпосередньо очолював Британську Індію	
8. Назвіть роки повстання сипаїв	
9. Поясніть значення «тубільні держави» або «тубільні князівства»	
10. Розшифруйте поняття «Британський Радж»	

Тема 6. Історія держави і права країн Латинської Америки.

Питання для самостійної роботи

1. Доколоніальний період держав Америки. Ранньокласові держави ацтеків, кечуа, майя та інків.

2. Іспанська та португальська колоніальні імперії в Америці.

Література: [4, 8, 20]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Назвіть найбільш розвинуті держави Америки Доколумбівського періоду	
2. Які риси права були притаманні державам Америки Доколумбівського періоду	
3. Коли почалася активна колонізація Південної Америки Іспанією та Португалією	
4. Коли була заснована Рада у справах Індій	
5. Кому належала найвища влада в Америці колоніального періоду	
6. Які віце-королівства існували в Америці наприкінці XVIII ст	
7. Що дала папська булла 1493 р. для іспанських монархів	
8. Яку назву мав перший в історії офіційний збірник колоніального права	
9. Поясніть суть термінів «ідальго» та «кабальєро»	
10. Що означає термін «фазендейро»	

Тема 7. Історія держави і права країн Латинської Америки.

Питання для самостійної роботи

1. Визвольна війна 1810-1826 рр. та утворення незалежних держав.
2. Перші конституції країн Латинської Америки.

Література: [4, 8, 16]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Визначить причини визвольної війни 1810-1826 рр.	
2. Назвіть етапи визвольної війни в Америці 1810-1826 рр.	
3. Що передбачала Кадіссська конституція 1812 р.	
4. Які держави утворилися на місці колишніх іспанських та португальських колоній наприкінці визвольної війни	
5. Яку роль у визвольній війні 1810-1826 рр. відіграв С. Болівар	
6. Коли була проголошена незалежність Мексики	
7. Коли була прийнята Конституція монархічної Бразилії	
8. Назвіть час існування Першої Венесуельської республіки	
9. Які спільні риси були притаманні першим конституціям держав Південної Америки	
10. Поясніть вираз «конституційна нестабільність» перших держав латиноамериканського континенту	

Тема 8. Історія держави і права Латинської Америки новітнього часу.

Питання для самостійної роботи

1. Тенденції розвитку держав Латинської Америки у першій половині ХХ ст.
2. Особливості системи права держав Латинської Америки у першій половині ХХ ст.

Література: [4, 68, 76]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Поясніть суть виразу «бананові республіки»	
2. Назвіть причини Мексиканської революції 1917-1920 рр.	
3. Поясніть суть терміну «революційний каудилізм»	
4. Що означає термін режим «максимата»	
5. Що означає політика «трабальїзму»	
6. За яким латиноамериканським державним лідером закріпилося прізвисько «президент тисячі вбивств»	
7. Що передбачало гасло «Куба для кубинців»	
8. В якій латиноамериканській державі був створений «Трибунал честі»	
9. Назвіть причини державного перевороті 1952 р. на Кубі	
10. Поясніть суть ідеї «перманентної мексиканської революції»	

Тема 9. Історія держави і права Латинської Америки новітнього часу.

Питання для самостійної роботи

1. Тенденції розвитку держав Латинської Америки у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

2. Особливості системи права держав Латинської Америки у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Література: [4, 68, 76]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Назвіть головні причини, які призвели до встановлення військового авторитарного режиму в Бразилії у 1964-1984 рр.	
2. Назвіть першу в історії Бразилії жінку, яка стала президентом країни	
3. В якому році на Кубі був встановлений режим диктатури Ф. Батисти	
4. Коли до влади на Кубі прийшов Ф. Кастро	
5. Що означає кубинське гасло «Соціалізм або смерть!»	
6. Поясніть значення виразу «ефект текілі» (Мексика)	
7. Поясніть суть мексиканської ліберальної реформи на основі ідеї «екуменічного гуманізму»	
8. Назвіть причини Чилійської революції 1970-1973 рр.	
9. Що означає визначення експерти «чикагської школи» (Чилі)	
10. Назвіть головні положення президентської програми М. Бачелете «100 днів. 36 обіцянок».	

**Тема 10. Виникнення та розвиток незалежних держав
у Центрально-Східній Європі. (Історія держави і права Угорщини
новітнього періоду).**

Питання для самостійної роботи

1. Угорська держава та право у першій половині ХХ ст.
2. Угорська Народна Республіка та революція 1956 р.
3. Сучасна система держави і права.

Література: [54, 68, 77]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Розкрийте суть дуалістичної угоди 1867 р	
2. В якому році була проголошена Угорська Радянська Республіка	
3. Назвіть головні причини встановлення тоталітарного режиму в Угорщині в 1949 р.	
4. Назвіть причини Угорської народно-демократичної революції 1956 р.	
5. Що означає поняття «ракошизм»	
6. Поясніть суть «кадарівської» моделі соціалізму	
7. Визначить суть угорської «малої приватизації» початку 1990-х років	
8. Назвіть головні положення угорської Конституції 2011 р.	
9. В якому році Угорщина стала повноправним членом ЄС	
10. Яких повноважень був позбавлений Конституційний суд Угорщини в результаті реформ 2011-2012 рр.	

**Тема 11. Виникнення та розвиток незалежних держав
у Центрально-Східній Європі. (Історія держави і права Румунії
новітнього періоду).**

Питання для самостійної роботи

1. Королівська Румунія в роки та після закінчення Першої світової війни.
2. Держава і право Соціалістичної Республіки Румунія. «Різдвяна революція» 1989 р.
3. Сучасна система держави і права.

Література: [54, 68, 77]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Назвіть головні складові ідеї «Великої Румунії»	
2. Розкрийте суть аграрної реформи уряду П. Грозу 1945 року	
3. Розкрийте суть румунських законів, ухвалених у 1948-1949 рр. (про націоналізацію промислових і торгових підприємств, транспорту, про заборону купівлі та продажу землі)	
4. В якому році першим секретарем ЦК був обраний Н. Чаушеску	
5. Що означає термін «секурітате»	
6. Коли в Румунії відбулося падіння режиму Н. Чаушеску	
7. Назвіть головні причини оголошення імпичменту президенту Румунії Т. Бесеску з боку парламенту	
8. В якому році Румунія вступила до ЄС	
9. Які положення румунської Конституції було змінено відповідно до вимог Євросоюзу	
10. Назвіть головні положення урядової політики «затягування пасків», що стала причиною масових виступів в країні (2012 р.)	

**Тема 12. Виникнення та розвиток незалежних держав
у Центрально-Східній Європі. (Історія держави і права Болгарії
новітнього періоду).**

Питання для самостійної роботи

1. Болгарія в роки та після закінчення Першої світової війни.
2. Держава і право Болгарії радянського періоду. Прийняття конституції 1989 р. та початок демократизації.
3. Сучасна система держави і права.

Література: [54, 68, 77]

Заповніть таблицю (впишіть правильну відповідь):

1. Назвіть головні причини Балканських війн початку ХХ ст.	
2. Кому з діячів Болгарії належить вислів «болгарською буде та земля, на якій залишить слід болгарський кінь»	
3. Назвіть головні напрямки реформ уряду А. Стамболійського	
4. Назвіть головні напрямки реформ Народного блоку	
5. Визначить характерні риси розвитку Болгарії часів «народної демократії» 1944-1948 рр.	
6. Поясніть суть визначення «живковізм»	
7. Що передбачало урядове рішення 1987 р. «Про державні символи та атрибути влади»	
8. В якому році Т. Живков подав у відставку	
9. Розкрийте суть урядової програми «Болгарія 2001»	
10. В якому році Болгарія вступила до ЄС	

ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ

1. Аграрне законодавство Великої буржуазної революції XVIII ст. у Франції.
2. Боротьба за незалежність іспанських колоній у Латинській Америці.
3. Виникнення Арабського Халіфата.
4. Виникнення держави в Афінах.
5. Германське цивільне уложення 1900 р.
6. Держава та право США періоду Громадянської війни.
7. Державний лад періоду принципата.
8. Державний лад Риму періоду доміната.
9. Економічний і політичний розвиток США наприкінці XVIII – першій половині XIX ст.
10. Злочин та покарання в мусульманському праві.
11. Кароліна – кодекс кримінально-процесуального і кримінального права феодальної Німеччини.
12. Конституція Германської імперії 1871 р.
13. Конституція КНР 1954 р.
14. Коран та Сунна, їх характеристика та значення.
15. Кримінальне законодавство Великобританії XIX-XX ст.
16. Кримінальне законодавство Німеччини XIX-XX ст.
17. Кримінальне законодавство США XIX-XX ст.
18. Кримінальне законодавство Франції XIX-XX ст.
19. Мусульманська релігія та мусульманське право, їх співвідношення.
20. Мусульманське право в сучасних країнах ісламського світу.
21. Надзвичайне та антикомуністичне законодавство у Великобританії та США у XX ст.
22. Наслідки громадянської війни в США для розвитку економіки та політичного устрою країни.
23. Основні риси права Японії кінця XIX ст. Конституція країни 1889 р.
24. Політика та роль церкви у країнах Центральної та Південної Америки у XIX ст.
25. Правова система Стародавніх Афін
26. Революція 1848 р. та Прусська конституція 1850 р.
27. Революція Мейдзі та орієнтація країни на західноєвропейський державницький та правовий досвід.
28. Реформація державного ладу КНР у період «культурної революції».
29. Розвиток держави франків у VI-IX ст. (монархія Меровінгів та монархія Каролінгів).
30. Розвиток трудового і соціального законодавств США наприкінці XIX – на початку XX ст.
31. Розвиток цивільного законодавства (країна по вибору студента) XIX-XX ст.
32. Розвиток цивільного законодавства Великобританії XIX-XX ст.
33. Розвиток цивільного законодавства Німеччини XIX-XX ст.
34. Розвиток цивільного законодавства США XIX-XX ст.
35. Розвиток цивільного законодавства Франції XIX-XX ст.
36. Соціально-політичне становище Японії у XIX ст.
37. Створення держав у Центральній та Південній Америці у XIX ст.
38. Утворення Китайської Народної Республіки.
39. Формування основ сучасного трудового законодавства США в XX ст.
40. Центральні та місцеві органи державного управління Франкської держави.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ВИНЕСЕНИХ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Визначте передумови та охарактеризуйте етапи англійської буржуазної революції.
2. Визначте причини буржуазних революцій в Європі та охарактеризуйте процес виникнення буржуазної держави та права.
3. Визначте причини Листопадової революції 1918 р. та проаналізуйте положення «Веймарської Конституції».
4. Визначте специфіку англійського права доби феодалізму.
5. Визначте специфіку англосаксонської системи права та охарактеризуйте її вплив на право інших країн.
6. Визначте специфіку конституційного процесу в КНР у 1954-1982 рр.
7. Визначте специфіку правового статусу особи за шариатом.
8. Визначте специфіку правової системи феодальної Франції.
9. Визначте спільне у повоєнному розвитку держави і права держав Центрально-Східної Європи.
10. Визначте суть реформ Тезея, Солона та Клісфена.
11. Зародження римської державності та реформи Сервія Туллія.
12. Надайте загальну характеристику державного устрою новітньої Польщі (після 1989 р.).
13. Надайте загальну характеристику державного устрою Стародавнього Єгипту.
14. Надайте загальну характеристику державного устрою Стародавнього Китаю.
15. Надайте загальну характеристику німецького феодального права.
16. Надайте загальну характеристику повоєнної урядової політики лейбористів та консерваторів в Англії (після 1945 р.).
17. Надайте загальну характеристику права країн Латинської Америки в середині – наприкінці ХХ ст.
18. Надайте загальну характеристику права новітньої Англії.
19. Надайте загальну характеристику права Франції новітнього періоду.
20. Надайте загальну характеристику правової системи Німеччини новітнього періоду.
21. Надайте загальну характеристику правової системи Стародавнього Вавилону.
22. Надайте загальну характеристику правової системи США новітнього періоду.
23. Надайте загальну характеристику правової системи США Нового часу.
24. Надайте загальну характеристику правової системи Японії новітнього періоду.
25. Назвіть головні положення «Великої Хартії вольностей» та визначте її значення для розвитку англійської феодальної держави.
26. Назвіть основні риси рабовласницьких держав.
27. Назвіть основні риси рабовласницького права.

28. Назвіть основні риси східного феодалізму. Проаналізуйте процес виникнення та розвитку феодальних держав Далекого Сходу.
29. Назвіть причини Французької буржуазної революції та охарактеризуйте положення «Декларації прав людини і громадянина» (1789 р.).
30. Назвіть та охарактеризуйте джерела римського права.
31. Назвіть характерні риси права буржуазної Франції.
32. Охарактеризуйте «Небесну державу» тайпінів та суть «Ста днів реформ».
33. Охарактеризуйте виникнення та розвиток держави Арабський Халіфат та світової релігії ісламу.
34. Охарактеризуйте державний устрій Візантійської імперії.
35. Охарактеризуйте право Франкської держави. Назвіть головні положення «Салічної правди».
36. Охарактеризуйте правову систему Візантійської імперії.
37. Охарактеризуйте процес виникнення буржуазної держави та об'єднання Німеччини.
38. Охарактеризуйте процес зародження нацизму та надайте характеристику режиму «Третього Рейху».
39. Охарактеризуйте суспільний лад та державний устрій Стародавньої Спарти.
40. Охарактеризуйте тенденції розвитку Німеччини за часів абсолютної монархії.
41. Період Домінату (суспільний лад та державний устрій). Суть та значення реформ Діоклетіана.
42. Проаналізуйте головні положення буржуазних реформ 1870-1880-х рр. та охарактеризуйте їх значення для розвитку Японії.
43. Проаналізуйте період Паризької Комуни та утворення Третьої Французької республіки.
44. Проаналізуйте процес зародження грецької державності та утворення Афінської держави.
45. Проаналізуйте процес утворення феодальної Франції та надайте характеристику реформ Людовіка IX.

ЛІТЕРАТУРА З ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВНА

1. Бостан Л.М., Бостан С.К. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 730 с.
2. Гапотій В.Д., Попенко Я.В. Термінологічний словник-довідник з дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн»: навч. посіб. Мелітополь, 2014. 280 с.
3. Глиняний В.П. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. Київ: Істина, 2005. 768 с.
4. Графский В.Г. Всеобщая история права и государства: учеб. для вузов. Москва: Норма, 2007. 752 с.
5. Дмитриевский Н.П., Зимелева М.В., Кечекьян С.Ф. и др. Всеобщая история государства и права. Учебник для вузов в двух томах. Т. 1. Древний мир и средние века. Москва: ИКД «Зерцало-М», 2011. 640 с.
6. Желудков А.В., Буланова А.Г. История государства и права зарубежных стран (конспект лекций). Москва: «Приор-издат», 2003. 176 с.
7. История государства и права зарубежных стран: учеб. / под ред. К.И. Батыра. Москва: ТК Велби, 2003. 496 с.
8. История государства и права зарубежных стран: учеб. для вузов / под ред. Н.А. Крашенинниковой, О.А. Жидкова. Ч. 2. Москва: Издательская группа НОРМА-ИНФРА, 2001. 712 с.
9. История государства и права зарубежных стран: учеб. для вузов / под ред. О.А. Жидкова, Н.А. Крашенинниковой. Ч. 1. Москва: Норма, 2004. 624 с.
10. Історія вчень про право і державу: Хрестоматія для юридичних вузів і факультетів / уклад. Г.Г. Демиденко. Харків: Легас, 2002. 130 с.
11. Історія держави і права зарубіжних країн (Середні віки та ранній новий час): навч. посіб. / за ред. Б.Й. Тищика. Львів: Світ, 2006. 696 с.
12. Кудинов О.А. История государства и права зарубежных стран. Москва: МЭСИ, 2004. 305 с.
13. Маймескулов Л.М., Тихоненков Д.А., Россіхін В.В., Власенко С.І. Історія держави і права зарубіжних країн: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Харків: Право, 2011. 520 с.
14. Макаруч В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. Київ: Атіка, 2004. 616 с.
15. Омельченко О.А. Всеобщая история государства и права: учеб.: в 2 т. Москва: ТОН-Остожье, 2000. Т. 1. 528 с.
16. Омельченко О.А. Всеобщая история государства и права: учеб.: в 2 т. Москва: ТОН-Остожье, 2000. Т. 2. 496 с.
17. Орленко В.І., Орленко В.В. Історія держави і права зарубіжних країн: посіб. для підготовки до іспитів. Київ: Вид ПАЛИВОДА А.В., 2008. 244 с.
18. Попенко Я.В., Гапотій В.Д. Історія держави і права зарубіжних країн: навчально-методичний посібник. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 440 с.
19. Попенко Я.В., Гапотій В.Д., Куйбіда Є.О. Історія держави і права зарубіжних країн (Стародавній світ та доба Середньовіччя): підручник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б.Хмельницького, 2015. 603 с.

20. Страхов М.М. Історія держави і права зарубіжних країн: підруч. для студ. юридичн. спеціал. вищ. закл. освіти. Харків: Право, 2001. 416 с.
21. Тищик Б.Й. Історія держави і права країн Стародавнього Світу: навч. посіб.: у 2 т. Львів: Сполом, 1999. Т. 2 : Історія держави і права Стародавнього Риму. 180 с.
22. Хома Н.М. Історія держави та права зарубіжних країн: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Львів: «Новий Світ-2000», 2008. 475 с.
23. Хома Н.М. Історія держави та права зарубіжних країн: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ: «Каравела»; Львів : «Новий Світ», «Магнолія плюс», 2003. 480 с.
24. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. / за ред. В.Д. Гончаренка, 1998. Т. 1. Київ: Ін Юре, 1998. 504 с.
25. Шостенко І.І., Шостенко О.І. Історія держави і права зарубіжних країн: навч.-метод. посіб. Київ: МАУП, 2003. 104 с.
26. Юридическая энциклопедия / отв. ред. Б.Н. Топорнин. Москва: Юристь, 2001. 1272 с.

ДОДАТКОВА

27. Аннерс Э. История европейского права. Москва: Наука, 1999. 395 с.
28. Антонова Е.В. Месопотамия на пути к первым государствам. Москва: Восточная литература, 1998.
29. Арисов И.Н. Французский гражданский кодекс 1804 г.: учеб. пособ. Москва: Издательство Военно-политической академии, 1972. 120 с.
30. Барг М.А. Кромвель и его время. Москва: УЧПЕДГИЗ, 1960. 244 с.
31. Бартошек М. Римское право: (Понятия, термины, определения). Москва: Юридическая литература, 1989. 448 с.
32. Батыр К.И. История государства и права Франции периода буржуазной революции 1789-1794 гг.: учеб. пособ. Москва: ВЮЗИ, 1984. 80 с.
33. Батыр К.И. История феодального государства во Франции. Москва, 1994. 509 с.
34. Бачур Б.С. Історія держави і права зарубіжних країн: навч.-метод. посіб. Одеса: Астропринт, 2007. 72 с.
35. Боботов С.В. Наполеон Бонапарт – реформатор и законодатель. Москва: Контракт, 1998. 336 с.
36. Боботов С.В., Жигачев И.Ю. Введение в правовую систему США. Москва: Норма, 1997. 333 с.
37. Бостан Л.М., Бостан С.К. Історія держави і права зарубіжних країн (Держава і право епохи станово-кастового суспільства): навч. посіб. для курсантів, студентів, слухачів. Запоріжжя: ЗЮІ МВС України, 2000. 340 с.
38. Васильев Л.С. История Востока: учеб.: в 2 т. Москва: Высшая школа, 2008. Т. 1. 512 с.
39. Васильев Л.С. История Востока: учеб.: в 2 т. Москва: Высшая школа, 2008. Т. 2. 575 с.
40. Война за независимость и образование США / отв. ред. Г.Н. Севостьянов. Москва: Наука, 1976. 550 с.
41. Всеобщая история государства и права / под ред. К.И. Батыра. Москва: Юристь, 1998. 456 с.
42. Галанза П.Н. Феодальное государство и право Германии. Москва, 1968. 215 с.

43. Галкин И.С. Создание Германской империи 1815-1871 гг. Москва: Высшая школа, 1986. 197 с.
44. Гиббон Э. История упадка и крушения Римской империи. Москва: ОЛМА-ПРЕСС, 2001. 704 с.
45. Гизо Ф. История английской революции: в 2т. Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. Т. 1. 480 с.
46. Гизо Ф. История английской революции: в 2т. Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. Т. 2. 512 с.
47. Господаренко О.В., Кузовков В.В. Історія Візантії. Хрестоматія: навчально-методичний посібник. Миколаїв: Іліон, 2014. 370 с.
48. Громаков Б.С. История рабовладельческого государства и права (Афины и Рим). Москва, 1986. 80 с.
49. Давид Р. Основные правовые системы современности. Москва: Международные отношения, 1999. 398 с.
50. Документы по истории зарубежного права / под ред. Н.А. Крашенинниковой. Москва: Издание Московского университета им. М.В. Ломоносова, 1987. 153 с.
51. Драбкин Л.С. Становление Веймарской республики. Москва, 1978. 374 с.
52. Жидков О.А. Верховный суд США: право и политика. Москва: Наука, 1985. 221 с.
53. История государства и права: словарь-справочник / под ред. М.И. Сизикова. Москва: Юридическая литература, 1997. 304 с.
54. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2013). Київ: «Слово», 2014. 1056 с.
55. Історія вчень про право і державу: Хрестоматія для юридичних вузів і факультетів / уклад., заг. ред. Г. Г. Демиденко. Харків: Легас, 2002. 130 с.
56. Кащенко С. Всеобщая история государства и права новейшего времени: учеб. пособ. Симферополь: Доля, 2006. 695 с.
57. Ковалев С.И. История Рима. Санкт-Петербург: Полигон, 2003. 864 с.
58. Коломойцев В.Е. Формування ідеології «Нового курсу» президента США Ф. Д. Рузвельта: Подолання кризи: досвід виконавчої влади США. Луганск: СУДУ, 1997. 43 с.
59. Конституция США: история и современность / под ред. А.А. Мишина, Е.Ф. Языкова. Москва: Юридическая литература, 1988. 316 с.
60. Коран / пер. с араб. Г.С. Саблукова. Санкт-Петербург: Северо-Запад Пресс, 2004. 481 с.
61. Косарев А.И. История государства и права зарубежных стран. Москва: Юриспруденция, 2007. 376 с.
62. Косарев А.И. Римское право. Москва: Юридическая литература, 1986. 160 с.
63. Крижанівський О.П. Історія стародавнього Сходу: підруч. Київ: Либідь, 2000. 592 с.
64. Кучма В.В. Государство и право Древнего мира и Средних веков. Волгоград: Изд-во Волгоградского государственного университета, 2001. 548 с.
65. Кучма В.В. Государство и право Нового времени (XVII – XIX вв.): курс лекций. Волгоград: Изд-во Волгоградского государственного университета, 2002. 360 с.
66. Лубський В.І, Борис В.Д. Мусульманське право: курс лекцій. Київ: Вілбор, 1997. 256 с.
67. Мишин А.А. Государство и право Парижской коммуны. Москва: Юридическая литература, 1971. 295 с.

68. Никифорова Н.А. История государства и права зарубежных стран: учеб. пособ. Москва: Окей-книга, 2007. 160 с.
69. Омельчук В.В. Нормативно-правове забезпечення державно-церковних взаємин у Візантійській імперії. – Київ: Золоті ворота, 2014. 576 с.
70. Памятники римского права: Законы XII таблиц. Институции Гая. Дигесты Юстиниана. Москва: Зерцало, 1997. 608 с.
71. Романов А.К. Правовая система Англии. Москва: Дело, 2002. 344 с.
72. Хачатурян Н.А. Сословная монархия во Франции XIII-XV вв. Москва: Высшая школа, 1989. 271 с.
73. Чепурнова Н.М., Серегин А.В. История государства и права зарубежных стран: учеб. пособ. Москва: Евразийский открытый институт, 2007. 198 с.
74. Шевченко О.О. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. для студ. юр. вузів та фак-тів. Київ: Вентурі, 2007. 304 с.
75. Шостенко І.І., Шостенко О.І. Російсько-український термінологічний словник з історії держави і права. Київ: МАУП, 2003. 64 с.
76. Юдовская А.Я. Эволюция государства и права в странах Европы и Америки (XV-XIX вв.). Санкт-Петербург: СМИО-Пресс, 2000. 287 с.
77. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн. XX століття: Підруч. для вищих навч. закл. Київ: Генеза, 2005. 816 с.

Підписано до друку 26.06.2018 р., Формат 60*84/16
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк цифровий. Умовні друковані аркуші 5,81
Наклад 300 примірників. Замовлення № 2605

Видано та надруковано ФО-П Однорог Т.В.
72313, м. Мелітополь, вул. Героїв Сталінграда, 3а
Тел. (067) 61 20 700

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції від 29.01.2013 р. серія ДК № 4477